



gemeente
Zoetermeer

Stadspeiling 2023

Deelrapport uitvaartwensen



STADSPEILING 2023

Deelrapport uitvaartwensen

December 2023

In opdracht van: Reinier Gillissen en Iris Janssen, Afdeling Stadsbeheer

Analyse en rapportage: Koen van Splunter, Afdeling JaBo/ Onderzoek & Statistiek

Inhoudsopgave

Samenvatting	4
1. Onderzoeksverantwoording	5
1.1. Inleiding	5
1.2. Steekproef	5
1.3. Respons	6
1.4. Rapportage	7
2. Bezoek en bekendheid	8
3. Waardering van de begraafplaatsen	9
3.1. Begraafplaats Binnenweg	9
3.2. Begraafplaats Hoflaan	10
4. Uitvaartwensen	11
Bijlage A: Vragenlijst onderzoek	14
Bijlage B: Populatie, steekproef en respons	17
Bijlage C: Betrouwbaarheid en nauwkeurigheid	19
Bijlage D: Rechte tellingen	21
Bijlage E: Toelichtingen	27

Samenvatting

Op verzoek van de afdeling Stadsbeheer zijn in de Stadspeiling 2023 vragen opgenomen over de uitvaartwensen van personen in Zoetermeer. De Stadspeiling is uitgevoerd in september en oktober 2023. De respons op dit onderdeel is 17,1%. Hieronder volgt een samenvatting van de resultaten.

Bezoek aan de gemeentelijke begraafplaatsen

In Zoetermeer zijn twee gemeentelijke begraafplaatsen, namelijk begraafplaats Binnenweg en begraafplaats Hoflaan. 13,7% van de respondenten heeft in de afgelopen twaalf maanden begraafplaats Binnenweg bezocht. Een iets groter aandeel heeft begraafplaats Hoflaan bezocht, namelijk 18,6%. Verder zegt 63,5% van de respondenten bekend te zijn met Crematorium Meerbloemhof (Crematorium Zoetermeer).

Waardering van de gemeentelijke begraafplaatsen

Begraafplaats Binnenweg

De gemiddelde waardering voor de staat van onderhoud van begraafplaats Binnenweg is een **8,1**. De faciliteiten van de begraafplaats worden gemiddeld beoordeeld met een **7,3**.

Begraafplaats Hoflaan

De respondenten die begraafplaats Hoflaan hebben bezocht, waarderen de staat van onderhoud gemiddeld met een **8,3**. De gemiddelde waardering voor de faciliteiten bedraagt een **7,9**.

Uitvaartwensen

Ongeveer een zesde van de respondenten wil graag begraven worden en vier op de tien respondenten wil gecremeerd worden. In beide groepen wil meer dan de helft van de respondenten in Zoetermeer worden begraven of gecremeerd. Bij de respondenten die aangeven begraven te willen worden, is het geloof vaak de belangrijkste reden voor deze keuze. Voor de respondenten die gecremeerd willen worden, is duurzaamheid belangrijk.

Ongeveer de helft van de respondenten die begraven willen worden, heeft een voorkeur voor een particulier graf. Vier op de tien respondenten die gecremeerd willen worden, zeggen dat hun as verstrooid moet worden.

1. Onderzoeksverantwoording

1.1. Inleiding

In september en oktober 2023 is in Zoetermeer de jaarlijkse Stadspeiling gehouden. In de Stadspeiling worden over verschillende onderwerpen vragen gesteld aan de inwoners van Zoetermeer. Uitvaartwensen was een van die onderwerpen. De opdrachtgever voor dit onderdeel was de afdeling Stadsbeheer.

1.2. Steekproef

Voor de Stadspeiling 2023 zijn er drie niet-overlappende steekproeven van elk 4.000 inwoners van 18 jaar en ouder getrokken uit het bevolkingsbestand van de gemeente Zoetermeer. Voor de personen geldt bovendien dat zij op dat moment niet woonachtig waren in een ‘bijzonder woongebouw’ (verzorgingshuis, penitentiaire inrichting, gezinsvervangend tehuis). Daarnaast is besloten om personen uit Oekraïne, Belarus en Rusland, die na het begin van de oorlog in Oekraïne naar Nederland zijn gekomen en in de gemeente Zoetermeer komen wonen, niet op te nemen in de steekproeven. Aan de personen uit de drie steekproeven zijn verschillende enquêtes (A, B of C) voorgelegd. Het onderwerp Uitvaartwensen was in enquête B geplaatst. Uit voorgaande jaren bleek dat oudere deelnemers de vragenlijst vaker invulden dan de jongere deelnemers. Om een al te scheve verdeling van de leeftijd van de respondenten te voorkomen, is ervoor gekozen om met ingang van 2020 de steekproeven gestratificeerd te trekken. De stratificatie vond plaats op leeftijdscategorie. In Tabel 1.1 staan de leeftijdscategorieën en het percentage waarin de leeftijdscategorie is vertegenwoordigd in de steekproef.

Tabel 1.1: Leeftijdscategorieën en vertegenwoordiging in de steekproef in aantal en in procenten

Leeftijdscategorie	Aantal	Percentage
18 t/m 34 jaar	1.852	46,3
35 t/m 49 jaar	990	24,8
50 t/m 59 jaar	530	13,3
60 t/m 74 jaar	453	11,3
75 jaar en ouder	175	4,4
Totaal	4.000	100

Op de aanbiedingsbrief van het onderzoek stond een inlogcode, het webadres van de vragenlijst en een QR-code vermeld. Door naar het webadres te gaan of de QR-code te scannen kon de enquête digitaal worden ingevuld. Na anderhalve week is een herinneringsbrief verstuurd aan

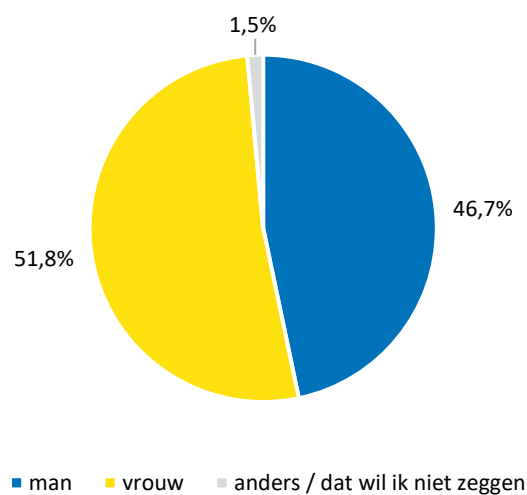
de personen die tot dan toe de vragenlijst nog niet (volledig) hadden ingevuld. Bij deze herinneringsbrief zat een papieren vragenlijst en een retourenvelop. Na twee weken is nog een laatste herinneringskaart verstuurd.

1.3. Respons

In totaal hebben 683 respondenten één of meer vragen van het onderdeel Uitvaartwensen ingevuld. De respons bedraagt daarmee 17,1%. Het merendeel van de respondenten, namelijk 463 (67,8%) vulden de vragenlijst digitaal in en 220 (32,2%) vulden een papieren vragenlijst in.

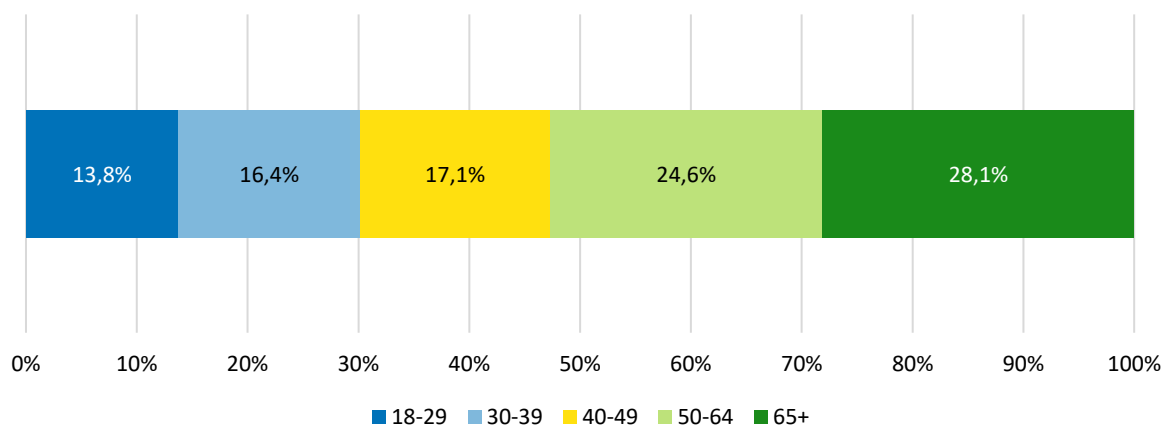
Figuur 1.1 laat zien dat iets meer dan de helft van de respondenten een vrouw is, namelijk 51,8%.

Figuur 1.1: Verdeling van geslacht van de respondenten (n = 683)



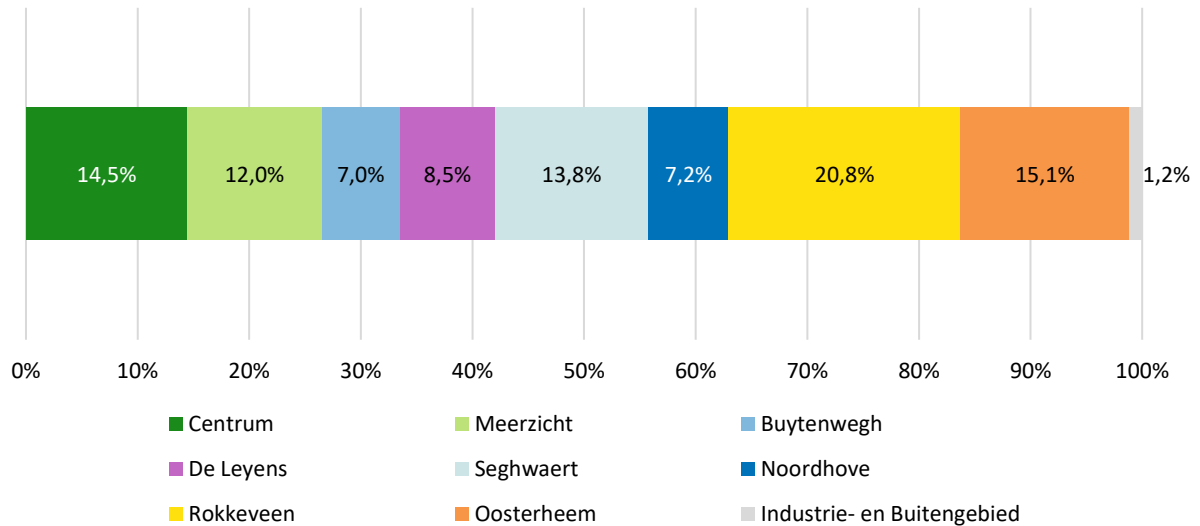
Uit Figuur 1.2 komt naar voren dat meer dan een kwart van de respondenten (28,1%) 65 jaar of ouder is. Ongeveer een kwart (24,6%) is tussen de 50 en 64 jaar oud. De gemiddelde leeftijd van de respondenten is 51 jaar.

Figuur 1.2: Verdeling van leeftijd van de respondenten (n = 683)



En uit Figuur 1.3 komt naar voren dat het grootste gedeelte van de respondenten in Rokkeveen woont, namelijk 20,8%. Verder woont 15,1% van de respondenten in Oosterheem en wonen 8 respondenten (1,2%) in het Industrie- of Buitengebied van Zoetermeer.

Figuur 1.3: Verdeling van woonwijk van de respondenten (n = 683)



1.4. Rapportage

In de voorliggende rapportage worden de uitkomsten gepresenteerd. Hoofdstuk 2 bevat de resultaten van de vragen over het bezoeken van de gemeentelijke begraafplaatsen en de bekendheid van het crematorium. Daarna wordt in Hoofdstuk 3 de waardering van de begraafplaatsen behandeld. Vervolgens komen in Hoofdstuk 4 de resultaten met betrekking tot de uitvaartwensen aan bod.

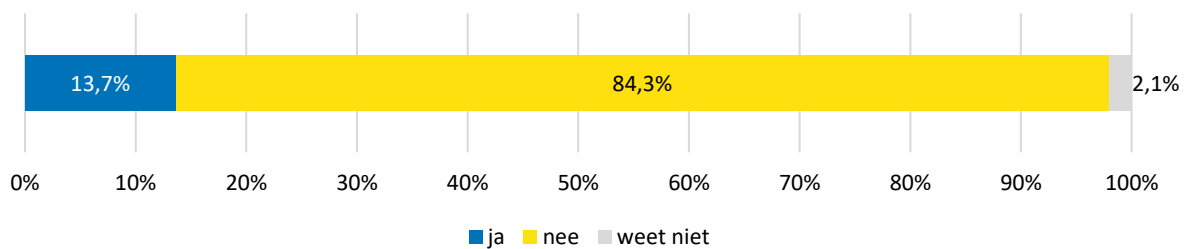
De vragen van het onderdeel Uitvaartwensen zijn terug te vinden in Bijlage A. Bijlage B bevat een overzicht van de verdeling van de bevolking, steekproef en respons naar leeftijd en geslacht. In Bijlage C staat een uitleg over de betrouwbaarheid en nauwkeurigheid van de onderzoeksuitkomsten. Bijlage D bevat de resultaten van de vragen in tabelvorm en in Bijlage E staan de gegeven toelichtingen.

2. Bezoek en bekendheid

In dit hoofdstuk wordt gekeken naar het bezoek aan de gemeentelijke begraafplaatsen en de bekendheid van Crematorium Meerbloemhof (Crematorium Zoetermeer). De respondenten is gevraagd of zij in de afgelopen twaalf maanden een bezoek hebben gebracht aan de gemeentelijke begraafplaatsen.

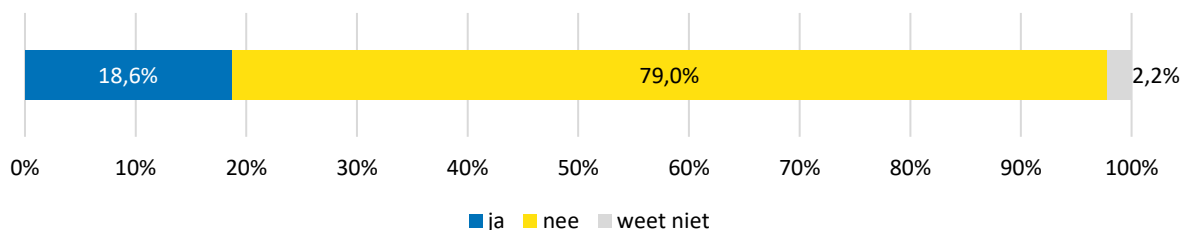
Figuur 2.1 laat zien dat ongeveer een op de acht respondenten (13,7%) in de afgelopen twaalf maanden de gemeentelijke begraafplaats Binnenweg heeft bezocht.

Figuur 2.1: Bezoeken van gemeentelijke begraafplaats Binnenweg (n = 681)



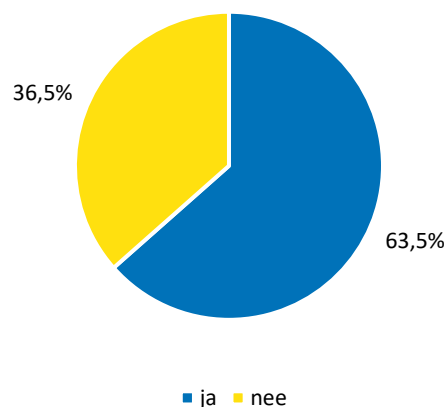
Uit Figuur 2.2 komt naar voren dat een iets groter aandeel van de respondenten, namelijk 18,6% in de afgelopen twaalf maanden de gemeentelijke begraafplaats Hoflaan heeft bezocht.

Figuur 2.2: Bezoeken van gemeentelijke begraafplaats Hoflaan (n = 680)



Bijna twee derde van de respondenten (63,5%) is bekend met het crematorium, zoals blijkt uit Figuur 2.3.

Figuur 2.3: Bekend met Crematorium Meerbloemhof (Crematorium Zoetermeer) (n = 679)



3. Waardering van de begraafplaatsen

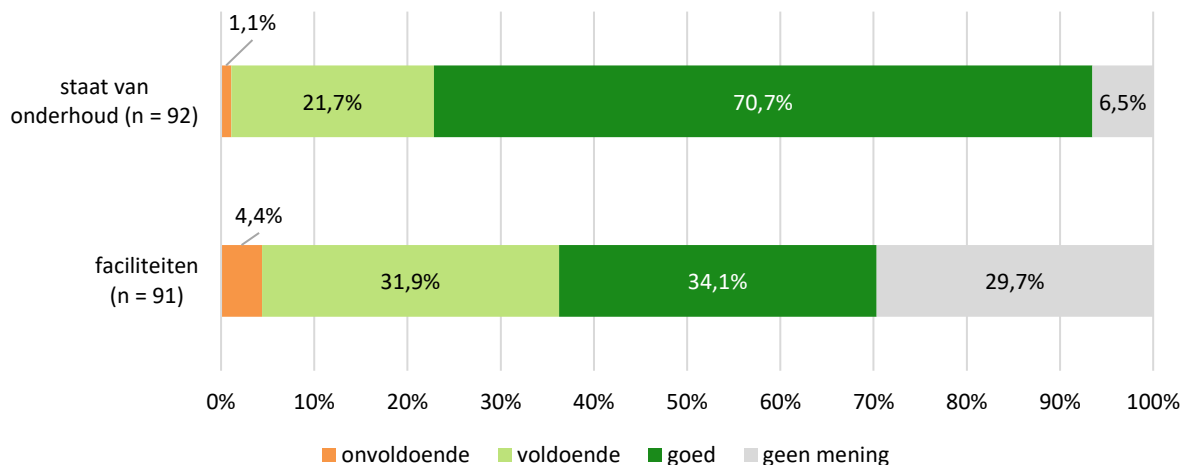
In dit hoofdstuk gaat het over de waardering voor de staat van onderhoud en de faciliteiten van de gemeentelijke begraafplaatsen.

De respondenten die hebben aangegeven een bezoek te hebben gebracht aan een gemeentelijke begraafplaats, is gevraagd om in een rapportcijfer aan te geven hoe zij de staat van onderhoud en de faciliteiten van de begraafplaats waarderen. Een rapportcijfer van 1 t/m 5 wordt beschouwd als een onvoldoende, de rapportcijfers 6 en 7 staan voor een voldoende en de rapportcijfers 8 t/m 10 staan voor goed.

3.1. Begraafplaats Binnenweg

Figuur 3.1 laat zien hoe de respondenten die in de afgelopen twaalf maanden de gemeentelijke begraafplaats Binnenweg hebben bezocht, de staat van onderhoud en de faciliteiten op de begraafplaats beoordelen. Daaruit komt naar voren dat zeven op de tien respondenten (70,7%) de staat van onderhoud van de begraafplaats als goed beoordelen. Verder wordt duidelijk dat ongeveer een derde van de respondenten (31,9%) de faciliteiten van de begraafplaats met een voldoende beoordelen. Het gemiddelde cijfer voor de staat van het onderhoud is een **8,1** en voor de faciliteiten is het gemiddelde een **7,3**.

Figuur 3.1: Waardering staat van onderhoud en faciliteiten van begraafplaats Binnenweg

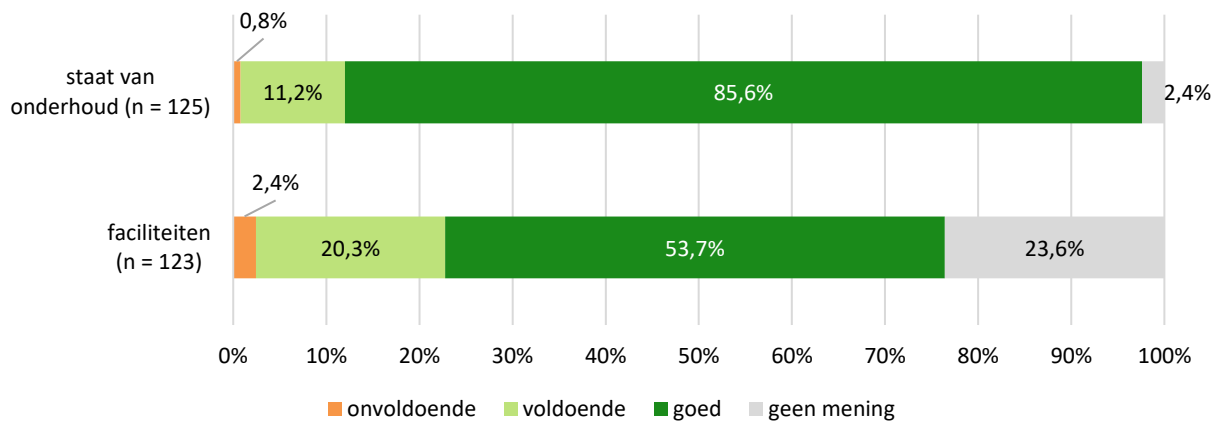


Vervolgens konden de respondenten ook een toelichting geven bij hun waarderingen. Alle gegeven toelichtingen staan in Bijlage E (pagina 27). Een aantal respondenten praat over het toilet. Enkelen vragen zich af waar het toilet is. Een ander zou graag meer toiletten zien en weer een ander geeft aan dat het toilet vrijwel nooit geopend is.

3.2. Begraafplaats Hoflaan

In Figuur 3.2 staan de waarderingen voor de staat van onderhoud en de faciliteiten op de gemeentelijke begraafplaats Hoflaan. Zo wordt duidelijk dat een enkele respondent (0,8%) de staat van onderhoud met een onvoldoende waardeert. Verder vindt meer dan de helft van de respondenten (53,7%) dat de faciliteiten op de begraafplaats goed zijn. De gemiddelde waardering voor de staat van onderhoud is een **8,3** en de faciliteiten worden met een **7,9** gewaardeerd.

Figuur 3.2: Waardering staat van onderhoud en faciliteiten van begraafplaats Hoflaan

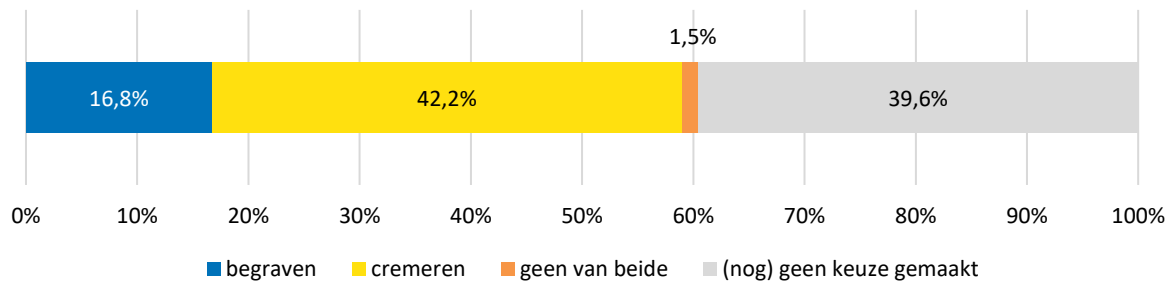


Ook nu konden de respondenten hun waarderingen nog toelichten. Alle gegeven toelichtingen staan in Bijlage E (pagina 27). Ook hier wordt door meerdere respondenten gesproken over de toiletten. Een respondent vraagt zich af of er meer dan één toilet is op de begraafplaats. Een ander zou graag een extra toilet bij de parkeerplaats willen. Verder zeggen meerdere respondenten tevreden te zijn met de staat van onderhoud. Het is altijd schoon en goed onderhouden.

4. Uitvaartwensen

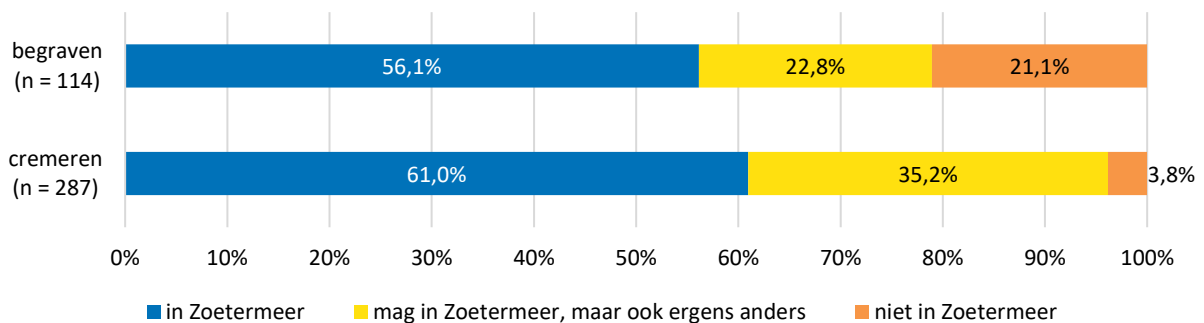
De respondenten is in de vragenlijst ook gevraagd naar hun wensen voor hun uitvaart. Figuur 4.1 laat zien dat bijna vier op de tien respondenten (39,6%) (nog) geen keuze heeft gemaakt tussen begraven en cremeren. Verder zegt 42,2% gecremeerd te willen worden na hun overlijden en wil 16,8% begraven worden.

Figuur 4.1: Keuze tussen begraven en cremeren (n = 680)



In Figuur 4.2 is de verdeling in iets meer detail weergegeven. In de vragenlijst is namelijk gevraagd of de respondent in Zoetermeer begraven/gecremeerd wil worden. Zo wordt duidelijk dat meer dan de helft van de respondenten die begraven willen worden (56,1%), in Zoetermeer willen worden begraven. Van de respondenten die gecremeerd willen worden, zegt 61,0% dat zij graag in Zoetermeer willen worden gecremeerd.

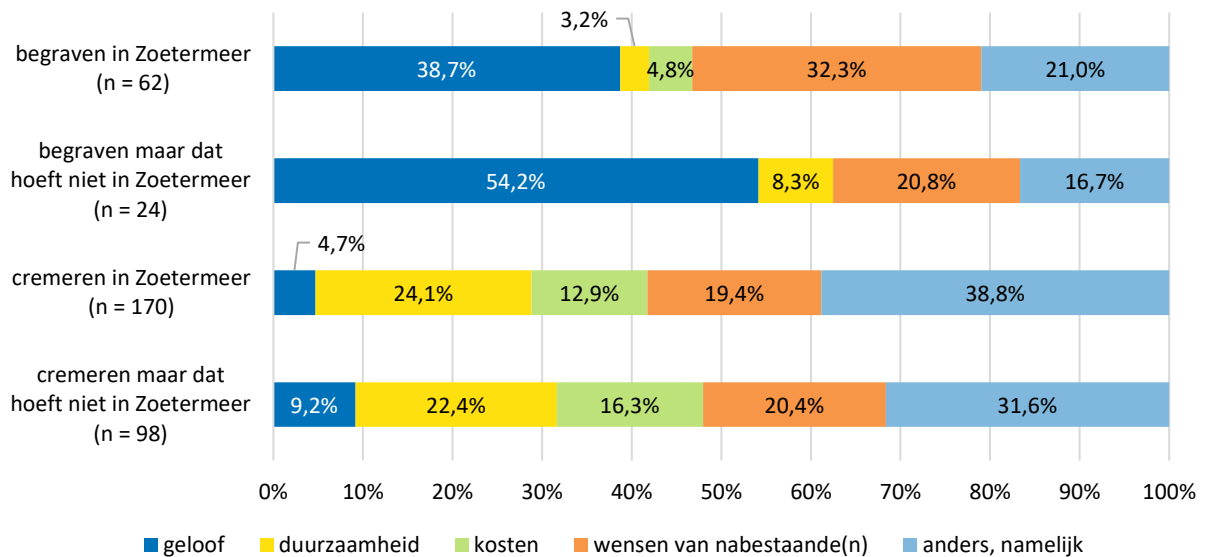
Figuur 4.2: Voorkeur voor een locatie van begraven/cremeren



Aan de mensen die (mogelijk) in Zoetermeer willen worden begraven of gecremeerd, is gevraagd naar de belangrijkste reden bij het maken van hun keuze. Uit Figuur 4.3 komt naar voren dat bij de groepen die begraven willen worden het geloof vaak als belangrijkste reden wordt aangedragen. Verder valt op dat voor ongeveer een derde van de respondenten die in Zoetermeer begraven willen worden (32,3%), de wensen van de nabestaande(n) de belangrijkste reden was. Daarnaast geeft in iedere groep minimaal één op de zes respondenten een andere reden op. Alle genoemde redenen staan in Bijlage E (vanaf pagina 28). Meerdere

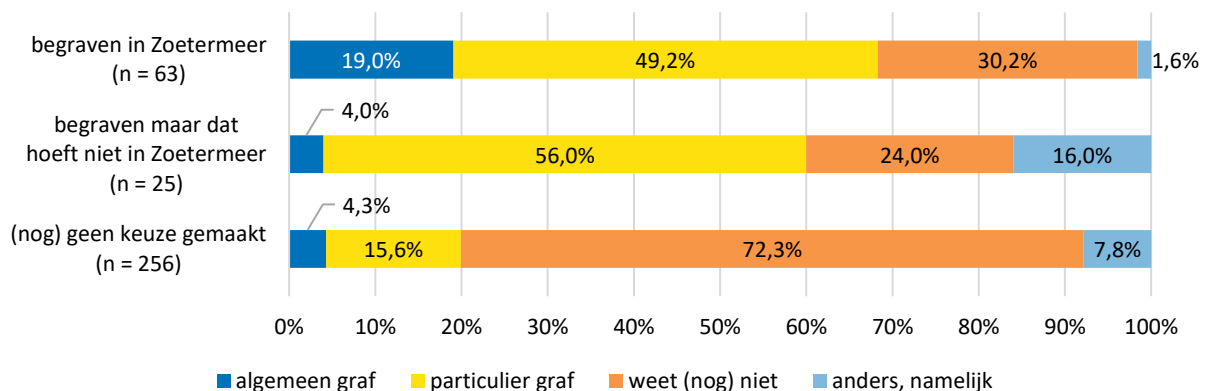
respondenten zeggen dat hun eigen wens/keuze de belangrijkste reden is. Daarnaast geeft een aantal respondenten aan dat ze begraven te duur vinden.

Figuur 4.3: Belangrijkste reden bij keuze voor begraven/cremeren



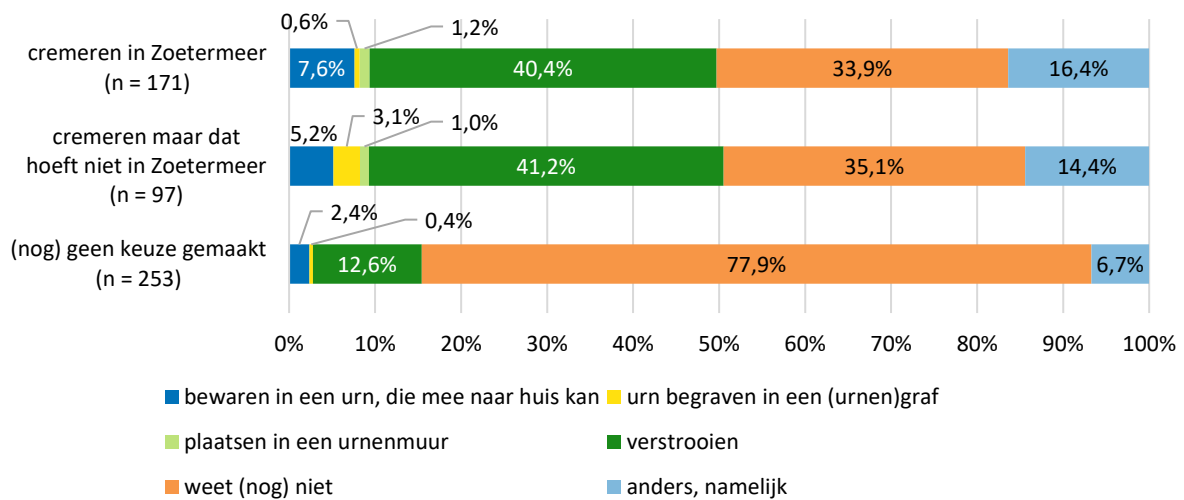
Daarna hebben de mensen die (nog) geen keuze hebben gemaakt en die (mogelijk) in Zoetermeer begraven willen worden, nog aangegeven in wat voor soort graf zij begraven willen worden. Figuur 4.4 laat zien dat bijna drie kwart van de respondenten die (nog) geen keuze hebben gemaakt (72,3%), ook (nog) niet weet in wat voor soort graf zij begraven willen worden. Van de respondenten die in Zoetermeer begraven willen worden, zegt bijna de helft (49,2%) dat zij in een particulier graf begraven willen worden. De respondenten konden ook een andere manier noemen. Alle gegeven antwoorden staan in Bijlage E (pagina 30). Een aantal respondenten zegt meer te denken aan cremeren dan aan begraven, maar heeft nog geen definitieve keuze gemaakt. Verder zeggen meerdere respondenten dat ze de keuze aan hun nabestaanden laten. Daarnaast willen enkele respondenten graag op een natuurbegraafplaats worden begraven.

Figuur 4.4: Keuze voor soort graf



De respondenten die (mogelijk) in Zoetermeer gecremeerd willen worden en de mensen die (nog) geen keuze hebben gemaakt, is gevraagd of zij al weten wat er met hun as moet gebeuren na de crematie. Uit Figuur 4.5 blijkt dat ongeveer een tiende van de respondenten die in Zoetermeer gecremeerd wil worden (9,4%), wil dat de as in een urn wordt bewaard die ofwel mee naar huis kan, of begraven kan worden in een (urnen)graf, of geplaatst kan worden in een urnenmuur. Vier op de tien respondenten (40,4%) wil graag dat hun as verstrooid wordt. Ook hier konden de respondenten nog een andere manier benoemen. Alle gegeven antwoorden staan in Bijlage E (pagina 30). Veel respondenten geven aan dat het de keuze van de nabestaande is. Enkele respondenten benoemen dat hun as gebruikt wordt in een sieraad.

Figuur 4.5: Keuze voor wat er moet gebeuren met de as



Ten slotte hadden de respondenten nog de kans om eventuele suggesties ten aanzien van begraven en/of cremeren in Zoetermeer achter te laten. Een aantal respondenten zegt nog niet te hebben nagedacht over dit onderwerp of dat het niet van belang is voor de gemeente. Daarnaast willen meerdere respondenten graag een natuurbegraafplaats en wordt ook een Islamitische begraafplaats een aantal keer genoemd. Alle gegeven suggesties zijn te lezen in Bijlage E vanaf pagina 31.

Bijlage A: Vragenlijst onderzoek

De gemeente Zoetermeer beschikt over twee gemeentelijke begraafplaatsen: de begraafplaats Binnenweg en de begraafplaats Hoflaan. Daarnaast is er in de gemeente Zoetermeer een crematorium (Meerbloemhof).

71. Bent u in de afgelopen twaalf maanden op de gemeentelijke begraafplaats Binnenweg geweest?

- 1. ja
- 2. nee → ga naar vraag 73
- 3. weet niet → ga naar vraag 73

72. Kunt u in twee rapportcijfers uw waardering aangeven voor de staat van het onderhoud en de faciliteiten van de gemeentelijke begraafplaats Binnenweg?

a. de staat van onderhoud (bijvoorbeeld het groen en de paden)

zeer laag										zeer hoog	geen mening
<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	99	

b. de faciliteiten (bijvoorbeeld het waterpunt en het toilet)

zeer laag										zeer hoog	geen mening
<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	99	

c. Uw eventuele toelichting.

Geef bijvoorbeeld aan wat volgens u verbeterd kan worden of wat u juist waardeert.

73. Bent u in de afgelopen twaalf maanden op de gemeentelijke begraafplaats Hoflaan geweest?

- 1. ja
- 2. nee → ga naar vraag 75
- 3. weet niet → ga naar vraag 75

74. Kunt u in twee rapportcijfers uw waardering aangeven voor de staat van het onderhoud en de faciliteiten van de gemeentelijke begraafplaats Hoflaan?

a. de staat van onderhoud (bijvoorbeeld het groen en de paden)

zeer laag										zeer hoog	geen mening
	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	99

b. de faciliteiten (bijvoorbeeld de waterpunten en de toiletten)

zeer laag										zeer hoog	geen mening
	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	99

c. Uw eventuele toelichting.

Geef bijvoorbeeld aan wat volgens u verbeterd kan worden of wat u juist waardeert.

75. Kent u Crematorium Meerbloemhof (Crematorium Zoetermeer)?

- 1. ja
- 2. nee

76. Weet u al, als u komt te overlijden, of u in Zoetermeer begraven of gecremeerd wilt worden?

- 1. ja, ik wil in Zoetermeer begraven worden
- 2. ja, ik wil begraven worden, maar dat hoeft niet in Zoetermeer te zijn
- 3. ja, ik wil begraven worden, maar dat zal niet in Zoetermeer zijn → ga naar vraag 80
- 4. ja, ik wil in Zoetermeer gecremeerd worden
- 5. ja, ik wil gecremeerd worden, maar dat hoeft niet in Zoetermeer te zijn
- 6. ja, ik wil gecremeerd worden, maar dat zal niet in Zoetermeer zijn → ga naar vraag 80
- 7. ik wil niet begraven of gecremeerd worden → ga naar vraag 80
- 8. het maakt mij niet uit of ik heb (nog) geen keuze gemaakt → ga naar vraag 78

77. Wat is voor u de belangrijkste reden bij het maken van uw keuze of u begraven of gecremeerd wilt worden?

- 1. mijn geloof
- 2. duurzaamheid
- 3. de kosten
- 4. de wensen van mijn nabestaanden
- 5. anders, namelijk:

LET OP: wilt u niet begraven worden? Ga dan verder met vraag 79.

78. Een algemeen graf in Zoetermeer is een graf waar meerdere (maximaal vier) personen boven elkaar begraven kunnen worden. Algemene graven worden na 10 jaar geruimd. De algemene graven worden op volgorde uitgegeven en de gemeente bepaalt welke andere personen in het graf begraven worden.

Een particulier graf in Zoetermeer is een graf waarbij de rechthebbende bepaalt wie er in het graf begraven wordt. Daarnaast kan de locatie van het graf uitgekozen worden. U kunt het recht op een particulier graf voor 10, 20, 30 of 40 jaar verkrijgen.

Bij de keuze om na uw overlijden begraven te worden, kiest u dan voor een algemeen graf of een particulier graf?

- 1. een algemeen graf
- 2. een particulier graf
- 3. dat weet ik nog niet
- 4. anders, namelijk:

LET OP: wilt u niet gecremeerd worden? Ga dan verder met vraag 80.

79. Bij de keuze om na uw overlijden gecremeerd te worden, heeft u al een idee wat er dan met uw as moet gebeuren?

- 1. mijn as moet worden bewaard in bijvoorbeeld een urn die mee naar huis kan
- 2. de urn met mijn as moet worden begraven in een (urnen)graf
- 3. de urn met mijn as moet worden geplaatst in een urnenmuur (Columbarium)
- 4. mijn as moet verstrooid worden
- 5. dat weet ik nog niet
- 6. anders, namelijk:

80. Uw eventuele suggesties ten aanzien van begraven en/of cremeren in Zoetermeer:

Bijlage B: Populatie, steekproef en respons

Voor de enquête zijn uit de bevolkingsadministratie van de gemeente Zoetermeer drie gestratificeerde steekproeven getrokken van elk 4.000 Zoetermeeders die per 1 september 2023 18 jaar of ouder waren. Voor de personen geldt bovendien dat zij op dat moment niet woonachtig waren in een ‘bijzonder woongebouw’ (verzorgingshuis, penitentiaire inrichting, gezinsvervangend tehuis). Daarnaast is besloten om personen uit Oekraïne, Belarus en Rusland, die na het begin van de oorlog in Oekraïne naar Nederland zijn gekomen en in de gemeente Zoetermeer komen wonen, niet op te nemen in de steekproeven.

Er zijn drie steekproeven getrokken, omdat het aantal vragen zo groot was dat ze over drie vragenlijsten verdeeld moesten worden. De vragen van het onderdeel Uitvaartwensen zaten in vragenlijst B.

Alle geselecteerde Zoetermeeders kregen een brief over de vragenlijst toegestuurd. Op deze eerste aanbiedingsbrief stond het webadres van de vragenlijst, een inlogcode en een QR-code vermeld. Daarmee kon de vragenlijst digitaal worden ingevuld. Na anderhalve week is een herinneringsbrief verstuurd naar de personen die tot dan toe de vragenlijst nog niet (volledig) hadden ingevuld. Bij deze herinneringsbrief zat een papieren vragenlijst en een retourenvelop. Vervolgens is twee weken later nog een laatste herinneringskaart gestuurd.

Van de 4.000 uitgenodigde Zoetermeeders voor vragenlijst B hebben er 683 de vragen van het onderdeel Uitvaartwensen al of niet volledig ingevuld. Dat is een respons van 17,1%. Het merendeel vulde een digitale vragenlijst in (67,8%) en 32,2% vulde een papieren vragenlijst in. In de volgende tabel zijn de Zoetermeerse bevolking, de steekproefeenheden en de respondenten naast elkaar gezet naar de gecombineerde kenmerken leeftijd en geslacht.

Tabel B.1: Geslacht en leeftijd (in %) van de Zoetermeerse bevolking van 18 jaar en ouder (per 01-01-2023), de personen in de steekproef (per 01-09-2023) en de respondenten.

Geslacht en leeftijd	Bevolking	Personen in de steekproef	Respondenten
Man 18 t/m 34 jr.	12,5	24,0	12,4
Vrouw 18 t/m 34 jr.	12,4	22,4	9,8
Anders 18 t/m 34 jr.	-	-	0,4
Man 35 t/m 49 jr.	11,5	11,3	8,3
Vrouw 35 t/m 49 jr.	12,2	13,5	15,8
Anders 35 t/m 49 jr.	-	-	0,4
Man 50 t/m 59 jr.	8,1	6,6	8,3
Vrouw 50 t/m 59 jr.	8,8	6,7	8,1
Anders 50 t/m 59 jr.	-	-	0,3
Man 60 t/m 74 jr.	11,4	5,6	12,6
Vrouw 60 t/m 74 jr.	12,4	5,7	12,4
Anders 60 t/m 74 jr.	-	-	0,3
Man 75 jr. en ouder	4,7	1,9	5,0
Vrouw 75 jr. en ouder	5,9	2,5	5,7
Anders 75 jr. en ouder	-	-	0,0
Totaal	100	100	100
Aantal	101.156	4.000	683

Bijlage C: Betrouwbaarheid en nauwkeurigheid

De in dit verslag opgenomen uitkomsten hebben betrekking op de 683 respondenten uit de Stadspeiling 2023 die een of meer vragen hebben ingevuld van het onderwerp Uitvaartwensen. Over de ‘werkelijkheid’, dat wil zeggen de situatie in de totale populatie van Zoetermeerse 18-plussers, kunnen alleen uitspraken worden gedaan in de vorm van punt- of intervallschattingen. Wanneer in de respons bijvoorbeeld 40% een bepaald gedrag vertoont, wordt aangenomen dat dit in de populatie ook 40% zal zijn. Een dergelijke puntschatting van een percentage zal bijna altijd in meer of mindere mate van de werkelijkheid afwijken.

De kans op een verkeerde schatting kan aanzienlijk worden teruggebracht door de werkelijkheid te schatten in de vorm van intervallen (intervallschattingen).

Het is daarbij mogelijk, met behulp van statistische formules, de grootte van een interval zodanig rond de enquête-uitkomst te kiezen dat met een bepaalde mate van zekerheid (veelal ‘betrouwbaarheid’ genoemd) kan worden aangenomen dat het werkelijke percentage zich binnen dat interval bevindt.

Enkele voorbeelden ter verduidelijking:

- Stel dat van alle 683 respondenten 30% opvatting A heeft. In werkelijkheid (dus in de totale populatie van Zoetermeerders van 18 jaar en ouder) zal dit percentage dan met 95% zekerheid liggen tussen 26,6% en 33,4%.
- Stel dat van alle respondenten er 50 gedrag x vertonen. Als van deze 50 personen 60% vrouw is, dan kan met 95% zekerheid gesteld worden dat van alle Zoetermeerse 18-plussers die gedrag x vertonen, tussen de 46,4% en de 73,6% vrouw is.

Tabel C.1: Procentpunten waarmee de werkelijke percentages (dus die in de populatie) maximaal kunnen afwijken van die in de respons, bij een betrouwbaarheid van 95%.

Aantal respondenten	10% of 90%	20% of 80%	30% of 70%	40% of 60%	50%
50	8,3	11,1	12,7	13,6	13,9
100	5,9	7,8	9,0	9,6	9,8
200	4,2	5,5	6,4	6,8	6,9
300	3,4	4,5	5,2	5,5	5,7
400	2,9	3,9	4,5	4,8	4,9
500	2,6	3,5	4,0	4,3	4,4
600	2,4	3,2	3,7	3,9	4,0
683	2,2	3,0	3,4	3,7	3,7

Bijlage D: Rechte tellingen

71. Bent u in de afgelopen twaalf maanden op de gemeentelijke begraafplaats Binnenweg geweest?

	Aantal	Percentage
Ja	93	13,7
Nee	574	84,3
Weet niet	14	2,1
Subtotaal	681	100
Vraag niet beantwoord	2	
Totaal	683	

72. Kunt u in twee rapportcijfers uw waardering aangeven voor de staat van het onderhoud en de faciliteiten van de gemeentelijke begraafplaats Binnenweg?

a. De staat van onderhoud (bijvoorbeeld het groen en de paden)

	Aantal	Percentage
1	0	0,0
2	0	0,0
3	0	0,0
4	0	0,0
5	1	1,1
6	5	5,4
7	15	16,3
8	36	39,1
9	19	20,7
10	10	10,9
Geen mening	6	6,5
Subtotaal	92	100
Gemiddeld rapportcijfer	8,1	
Vraag niet beantwoord	1	
Vraag niet voorgelegd	890	
Totaal	683	

b. De faciliteiten (bijvoorbeeld het waterpunt en het toilet)

	Aantal	Percentage
1	1	1,1
2	0	0,0
3	2	2,2
4	1	1,1
5	0	0,0
6	8	8,8
7	21	23,1
8	19	20,9
9	8	8,8
10	4	4,4
Geen mening	27	29,7
Subtotaal	91	100
Gemiddeld rapportcijfer	7,3	
Vraag niet beantwoord	2	
Vraag niet voorgelegd	890	
Totaal	683	

73. Bent u in de afgelopen twaalf maanden op de gemeentelijke begraafplaats Hoflaan geweest?

	Aantal	Percentage
Ja	127	18,7
Nee	538	79,1
Weet niet	15	2,2
Subtotaal	680	100
Vraag niet beantwoord	3	
Totaal	683	

74. Kunt u in twee rapportcijfers uw waardering aangeven voor de staat van het onderhoud en de faciliteiten van de gemeentelijke begraafplaats Hoflaan?

a. De staat van onderhoud (bijvoorbeeld het groen en de paden)

	Aantal	Percentage
1	0	0,0
2	0	0,0
3	0	0,0
4	0	0,0
5	1	0,8
6	1	0,8
7	13	10,4
8	63	50,4
9	32	25,6
10	12	9,6
Geen mening	3	2,4
Subtotaal	125	100
Gemiddeld rapportcijfer	8,3	
Vraag niet beantwoord	2	
Vraag niet voorgelegd	556	
Totaal	683	

b. De faciliteiten (bijvoorbeeld de waterpunten en de toiletten)

	Aantal	Percentage
1	0	0,0
2	0	0,0
3	0	0,0
4	0	0,0
5	3	2,4
6	2	1,6
7	23	18,7
8	42	34,1
9	20	16,3
10	4	3,3
Geen mening	29	23,6
Subtotaal	123	100
Gemiddeld rapportcijfer	7,9	
Vraag niet beantwoord	4	
Vraag niet voorgelegd	556	
Totaal	683	

75. Kent u Crematorium Meerbloemhof (Crematorium Zoetermeer)?

	Aantal	Percentage
Ja	431	63,5
Nee	248	36,5
Subtotaal	679	100
Vraag niet beantwoord	4	
Totaal	683	

76. Weet u al, als u komt te overlijden, of u in Zoetermeer begraven of gecremeerd wilt worden?

	Aantal	Percentage
Ja, ik wil in Zoetermeer begraven worden	64	9,4
Ja, ik wil begraven worden, maar dat hoeft niet in Zoetermeer te zijn	26	3,8
Ja, ik wil begraven worden, maar dat zal niet in Zoetermeer zijn	24	3,5
Ja, ik wil in Zoetermeer gecremeerd worden	175	25,7
Ja, ik wil gecremeerd worden, maar dat hoeft niet in Zoetermeer te zijn	101	14,9
Ja, ik wil gecremeerd worden, maar dat zal niet in Zoetermeer zijn	11	1,6
Ik wil niet begraven of gecremeerd worden	10	1,5
Het maakt mij niet uit of ik heb (nog) geen keuze gemaakt	269	39,6
Subtotaal	680	100
Vraag niet beantwoord	3	
Totaal	683	

77. Wat is voor u de belangrijkste reden bij het maken van uw keuze of u begraven of gecremeerd wilt worden?

	Aantal	Percentage
Mijn geloof	54	15,3
Duurzaamheid	67	18,9
De kosten	41	11,6
De wensen van mijn nabestaanden	78	22,0
Anders, namelijk	114	32,2
Subtotaal	354	100
Vraag niet beantwoord	12	
Vraag niet voorgelegd	317	
Totaal	683	

78. Bij de keuze om na uw overlijden begraven te worden, kiest u dan voor een algemeen graf of een particulier graf?

	Aantal	Percentage
Een algemeen graf	24	7,0
Een particulier graf	85	24,7
Dat weet ik nog niet	210	61,0
Anders, namelijk	25	7,3
Subtotaal	344	100
Vraag niet beantwoord	15	
Vraag niet voorgelegd	324	
Totaal	683	

79. Bij de keuze om na uw overlijden gecremeerd te worden, heeft u al een idee wat er dan met uw as moet gebeuren?

	Aantal	Percentage
Mijn as moet worden bewaard in bijvoorbeeld een urn die mee naar huis kan	24	4,6
De urn met mijn as moet worden begraven in een (urnen)graf	5	1,0
De urn met mijn as moet worden geplaatst in een urnenmuur (Columbarium)	3	0,6
Mijn as moet verstrooid worden	141	27,1
Dat weet ik nog niet	289	55,5
Anders, namelijk	59	11,3
Subtotaal	521	100
Vraag niet beantwoord	24	
Vraag niet voorgelegd	138	
Totaal	683	

Bijlage E: Toelichtingen

72c. Toelichting bij de waardering van de staat van onderhoud en de faciliteiten van de gemeentelijke begraafplaats Binnenweg

- Aparte ruimte voor rokers;
- Begraafplaats Binnenweg veel eenden uitwerpselen. Misschien die beesten verplaatsen naar Bentwoud;
- De begraafplekken zijn keurig onderhouden;
- Er zijn weinig openbare toiletten;
- Goed;
- Heel jammer dat honden niet zijn toegestaan;
- In mijn beleving zag het er keurig uit;
- Kan ik niet over oordelen;
- Meer parkeerplaatsen. Een ontvangstruimte;
- Momenteel valt het mee, maar mollen moeten snel bestreden worden;
- Onvoldoende kunnen observeren;
- Oud, is er een waterpunt en toilet dan?;
- Prima;
- Toilet is eigenlijk nooit geopend;
- Top, netjes onderhouden;
- Waar is die toilet dan?.

74c. Toelichting bij de waardering van de staat van onderhoud en de faciliteiten van de gemeentelijke begraafplaats Hoflaan

- Aparte rookruimte;
- De begraafplaats ziet er altijd keurig uit. Opgeruimd, schoon, ook het toilet is altijd keurig. Wij bezoeken de begraafplaats zeer regelmatig;
- Extra toilet bij p.p.?;
- Geen gebruik van gemaakt;
- Hoflaan is een prachtige in groen gegoten begraafplaats die heel goed wordt onderhouden;
- Houden zo;
- Iedereen betaalt extra voor het onderhoud;
- Ik vind de begraafplaats er zeer verzorgd uitzien;
- Informatie over de paden van de begraafplaats;
- M.i. [niet leesbaar] omgeving;
- Medewerkers altijd bereid te helpen c.q. advies te geven;
- Niet alle waterpunten werken;
- Prachtig onderhouden en keurig;
- Prima zo;
- Voor zover ik weet is er op de begraafplaats Hoflaan slechts 1 toilet;

- Ziet er allemaal schitterend uit en wordt keurig bijgehouden. Compliment hiervoor.

77. *Wat is voor u de belangrijkste reden bij het maken van uw keuze of u begraven of gecremeerd wilt worden? Anders, namelijk:*

- "Opgeruimd voelt netjes" voor mij persoonlijk en Ontzorgen van mijn nabestaanden;
- Als ik dood ben hoef ik geen ruimte meer in te nemen;
- Cremeren is het eenvoudigst en opgeruimd staat netjes, hoeft niemand me nog na te lopen danwel een graf te onderhouden;
- Cremeren is praktischer en kan zelf bepalen wat er met de as moet gebeuren;
- Dat wil ikzelf;
- De kosten maar ook het gedoe erna;
- Dit wil ik gewoon;
- D.m.v. cremeren heb je geen kosten van een graf. En het is een raar gebruik om een mooi graf te bouwen waar mensen dan naar gaan kijken, kom maar nu ik nog leef;
- Eigen keuze en geen last zijn voor anderen;
- Eigen keuze om Voor eenvoud;
- Eigen omgeving;
- Er hoeft geen gedenkplaats te zijn voor de nabestaanden, dit kan op elk moment en op elke plaats;
- Fijner gevoel;
- Geen directe reden;
- Geen kinderen;
- Geen verplichting naar mijn nabestaanden om mijn graf te bezoeken;
- Geen verplichtingen inzake graf voor nabestaanden;
- Geen;
- Gevoel hoe ik er zelf bij wil liggen;
- Heb het al gezegd vanaf klein kind;
- Het gat in de grond is mij te diep en te donker;
- Het idee voelt fijner;
- Het maakt me eigenlijk niets uit;
- Het maakt mij niks uit gezien ik toch, op dat punt, dood ben;
- Het onderhouden van een graf moet dan door mijn naasten gebeuren. Deze verplichting ga ik hem niet opleggen. Voorts wordt het graf na zekere tijd geruimd;
- Ik ben er dan niet meer;
- Ik heb geen nabestaanden; (2x genoemd)
- Ik hoef niet in de grond liggen weg te rotten;
- Ik vind begraven erg kostbaar in dure grond;
- Ik vind verbranden van een lichaam een naar idee;
- Ik wil bij mijn man begraven worden;

- Ik wil gecremeerd worden omdat ik geen grafsteen hoef, men strooit me maar uit en herinner me maar via een foto ofzo of in hun harten;
- Ik wil geen onderhoud aan begraafplaats, grond is duur, gebruik het maar voor het leven;
- Ik wil graag dat mijn as op dezelfde plaats verstrooid wordt als die van wijlen mijn echtgenoot;
- Ik wil niet begraven worden omdat het idee van insecten die je opeten niet prettig is;
- Ik wil niet begraven worden;
- Ik wil niet in de grond; (3x genoemd)
- Ik wil niet wegrotten in de grond;
- Ik wil uitgestrooid worden op zee;
- In mijn gemeente;
- Makkelijker voor de nabestaanden;
- Meest praktisch;
- Men hoeft mij niet te bezoeken;
- Mijn eigen gevoel; (5x genoemd)
- Mijn eigen ideeën hierover. Hopelijk kun je tegen die tijd ook bevroren worden;
- Mijn eigen wens; (21x genoemd)
- Mijn familiegraf;
- Mijn man is reeds hier begraven;
- Mijn persoonlijke opvatting hierover;
- Minst belastend voor de schaarse ruimte in Nederland;
- Niet tot last hoven zijn qua onderhoud voor nabestaanden;
- O.a. wil ik niet dat mijn familie opgezadeld wordt met onderhoud en verdere onkosten/verplichtingen van 't graf;
- Omdat dit voor mij het meeste klopt, daar staat mijn geloof los van. Ookal is dat het meest gangbare binnen deze kringen;
- Omdat ik dat zelf wil; (2x genoemd)
- Op mijn manier;
- Partner gecremeerd;
- Persoonlijk;
- Persoonlijke voorkeur; (4x genoemd)
- Veel familieleden zijn begraven ik vind een graf een mooie plek om vaak naar toe te gaan;
- Vind ik gewoon makkelijk;
- Voorkeur onder de grond is een eng idee;
- Weg is weg;
- Wil gewoon bij mijn kids blijven;
- Zo kan ik dichtbij mijn nabestaande zijn;
- Zo'n graf is gedoe.

78. Bij de keuze om na uw overlijden begraven te worden, kiest u dan voor een algemeen graf of een particulier graf? Anders, namelijk:

- Als ik dood ben kan ik er weinig van vinden, mijn dierbaren zullen dat wel besluiten;
- Crematie;
- Gaat u niets aan;
- Gecremeerd;
- Ik denk meer aan cremeren;
- Ik heb tot op heden geen levensverzekering of potje (ik ben begin 20), als mijn tijd vroegtijdig komt is de keuze aan mijn ouders en eventuele andere geliefden wat ze van mij over willen hebben om mee te rouwen en wat hierin financieel mogelijk is (zij weten dit). Mij maakt het niet uit, ik ben er dan zelf toch niet meer;
- Ik kies niet voor een begrafenis;
- Ik wil gecremeerd worden;
- Ik wil niet begraven worden; (2x genoemd)
- Islamitisch blijft altijd;
- Keus aan nabestaanden; (3x genoemd)
- Moslem graag met moslem manieren;
- Natuurbegraafplaats; (3x genoemd)
- Niet begraven; (3x genoemd)
- Zal niet begraven worden.

79. Bij de keuze om na uw overlijden gecremeerd te worden, heeft u al een idee wat er dan met uw as moet gebeuren? Anders, namelijk:

- As verstrooien doet de familie wel;
- Begraven in familiegraf;
- Beslist de kinderen maar; (2x genoemd)
- Besluit nabestaande; (25x genoemd)
- Denk dat het niet veel uitmaakt wat ermee gebeurt;
- Gaat u niets aan;
- Geen crematie (3x genoemd)
- Gewoon weggooien;
- Het maakt mij niet uit; (4x genoemd)
- Ik heb tot op heden geen levensverzekering of potje (ik ben begin 20), als mijn tijd vroegtijdig komt is de keuze aan mijn ouders en eventuele andere geliefden wat ze van mij over willen hebben om mee te rouwen en wat hierin financieel mogelijk is (zij weten dit). Mij maakt het niet uit, ik ben er dan zelf toch niet meer;
- Ik laat me niet cremeren;
- Ik word niet gecremeerd;
- In een eigen familiegraf;
- In het water uitstrooien;

- Mijn as mag verstrooid worden, maar ook in sieraad bewaard worden;
- Mijn as mag verstrooid worden of mijn kind moet dat anders willen;
- Mijn as moet naar India gebracht worden via mijn familie;
- Natuurbegraafplaats;
- Op internet kun je prachtige dingen kopen waar de as in kan;
- Uitstrooien in het Kruger park;
- Urnen bijzetten in het bestaande particulieren aanwezige graf;
- Van mijn as wordt een diamantje gemaakt en in een hanger verwerkt;
- Verstrooid worden in stromend water. Hindoeïsme;
- Wat zijn dit voor vragen!
- Wil niet gecremeerd worden. (3x genoemd)

80. Uw eventuele suggesties ten aanzien van begraven en/of cremen in Zoetermeer:

- As onder een boom leggen;
- Begraven in Zoetermeer;
- Bios-urn, herinneringsboom, bos, parken waar deze bomen, struiken mogen groeien;
- Cremeren bij crematorium Meerbloemhof;
- Dat er ook rekening gehouden wordt met islamitische geloof;
- Dat is ook afhankelijk van of ik dan nog in Zoetermeer woon. Dat is nu (hopelijk) te ver weg om nu zeker te zijn. Maar als ik in Zoetermeer woon zal het wel in Zoetermeer zijn;
- Een mooie rustgevende plek, waar nabestaanden in alle rust kunnen vertoeven;
- Een natuurbegraafplaats; (3x genoemd)
- Een onderhoudsservicecontract voor graven ofzo.. bv door soort standaard graf aan te bieden met kleine bloemborder door nabestaanden in te vullen en de rest van het graf gras wat meegemaakt wordt door de tuinman;
- Fijn dat er vele mogelijkheden zijn. Wat ook mooi zou zijn is dat er een muur komt waar eventueel je naam op kan komen als je kiest voor geen graf of urnenplek. Maar wel een plaatje om te herinneren dat je er ooit was. Dat jouw naam bestond, dat je zelf ooit bestond;
- Gecremeerd;
- Geen idee, ik zie gewoon een mooi crematorium bij de Hoflaan, maar ik ben niet echt daar mee bezig voor de rest;
- Geen, dat is een individuele beslissing;
- Geen, volstrekt onnodige vragen;
- Het is opvallend dat de begrafenis-kosten in de afgelopen 10 jaar sterk gestegen zijn. Dat is zorgelijk. Gemeente moet actief deze kosten beheersen. Beter in eigen hand nemen dan uitbesteden aan één marktpartij. Als uitbesteding onvermijdelijk is dan strakker beleid van de gemeente op kosten beheersing;
- Het liefst op een crematieplaats waar de as met aarde vermengd wordt en daar een plant of boom kan groeien met vermelding van naam of foto;

- Het moet netjes en overzichtelijk zijn. Niet teveel graven bij elkaar;
- Het zou fijn zijn om een stoel/bank van zachte materiaal gebruikt wordt i.p.v. huidige harde stoelen. Het doet warmer aan wat het is al een trieste bedoeling;
- Ik heb er nog niet mee te maken gehad;
- Ik heb hier nog niet over nagedacht;
- Ik wil het land van herkomst;
- Ik wist niet van dit bestaan af, dus reclame zou op zijn plaats zijn;
- Ik zou heel graag in een natuurgebied begraven worden zonder grafstenen. Misschien een boompje er bovenop. De locatiegegevens kunnen dan bewaard worden door familieleden;
- In onze groep begraven op Utrecht;
- Islamitisch;
- Islamitische begraafplaats;
- Kom hier niet vandaan;
- Laadpalen op de p.p.. Komen veel mensen van ver!;
- Liever als voeding voor een boom gebruikt worden i.p.v. plekken innemen voor overledenen;
- Maak het niet te moeilijk;
- Meer ruimte alstublieft;
- Natuurbegraafplaats in een groengebied aanleggen;
- Nee het is er erg mooi;
- Niet zulke enge vragen stellen haha;
- Omdat ik uit Rotterdam kom wil ik daar begraven worden;
- Onzin;
- Simpel en eenvoudig;
- Sommige mensen doneren hun lichaam aan de wetenschap;
- Strooiveld Bentwoud;
- Vooral doen, maar wel pas als je bent overleden;
- Zoeken naar alternatieven anders dan cremeren of begraven;
- Zorg voor voldoende voorzieningen met het oog op toenemende vergrijzing.